

ASIA Asiakirjapyyntöön käsittely**KANTELU**

Kantelija on oikeuskanslerille 18.5.2017 osoittamassaan kantelussa arvostellut Lounais-Suomen poliisilaitoksen menettelyä asiakirjapyyntöä koskevassa asiassa. Kantelijan mukaan poliisilaitos ei ollut käsitellyt hänen asiakirjapyyntöään lain edellyttämällä tavalla.

SELVITYS JA VASTINE

Lounais-Suomen poliisilaitokselta on pyydetty selvitys. Poliisilaitoksen 9.6.2017 päivätyn selvityksen lisäksi poliisilaitos on antanut siltä pyydetyn lisälausunnon 7.9.2017. Selvitys ja lisälausunto toimitetaan kantelijalle tiedoksi tämän päätöksen liitteenä.

RATKAISU

Asiakirjoista ilmenevät tapahtumat

Kantelun liitteenä olevasta sähköpostiviestistä ilmenee, että kantelija oli 27.4.2017 lähettänyt Lounais-Suomen poliisilaitoksen kirjaamoon sähköpostiviestin, jossa hän pyysi, että ”Lounais-Suomen poliisi toimittaa minulle sähköpostitse ”Case [kantelija]” -asian [kantelija] aineiston”. Tämän jälkeen poliisilaitoksen kirjaamosta oli saapunut automaattinen vastaanottokuittaus kantelijalle. Muuta yhteydenottoa kantelija ei ollut saanut.

Poliisilaitoksen selvityksestä tai lisälausunnosta ei ilmene, miten kantelijan asiakirjapyyntö oli poliisilaitoksella käsitelty. Selvityksessä viitataan kantelijan toiseen Lounais-Suomen poliisilaitokselle 25.4.2017 osoittamaan, samaan asiakokonaisuuteen liittyvään kantelijan kanteluun ja ampuma-aselain (1/1998) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki, 621/1999) salassapitoa koskeviin säännöksiin.

Poliisilaitoksen selvityksen ja lisälausunnon mukaan kantelija ei ollut poliisilaitoksen näkemys mukaan ollut asianosainen kantelussa tarkoitettussa asiassa eikä hänellä siten ollut oikeutta saada pyytämäänsä salassa pidettäviä asiakirjoja. Lisäksi selvityksessä todetaan, että henkilö Lounais-Suomen poliisilaitoksen lupavalvontayksiköstä on vastannut 28.3.2017 kantelijan aiempaan sähköpostiviestiin koskien ampumatarvikkeita. Hänen vastauksensa on toimitettu oikeuskanslerinvirastoon poliisilaitoksen lisälausunnon liitteenä.

Asiaan liittyvät oikeusohjeet

Julkisuuslain 13 §:n 1 momentin mukaan pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Tiedon pyytäjää on diaarin ja muiden hakemistojen avulla avustettava yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon. Tiedon pyytäjän ei tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään, ellei tämä ole tarpeen viranomaiselle säädetyn harkintavallan käyttämiseksi tai sen selvittämiseksi, onko pyytäjällä oikeus saada tieto asiakirjan sisällöstä.

Julkisuuslain 14 §:n 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Lain esitöissä (HE 30/1998 vp) on todettu, että tiedon antaminen voi kuulua virkamiehen virkavelvollisuuksiin ilman erityistä määräystäkin esimerkiksi silloin, kun tietoa pyydetään asiakirjasta, joka liittyy virkamiehen parhaillaan valmistelemaan asiaan.

Jos virkamies tai muu edellä tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on 3 momentin mukaan: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista. Edellä mainittu asia on 4 momentin mukaan käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Viranomaisen antamaan ratkaisuun on lain 33 §:n 2 momentin nojalla mahdollista hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Julkisuuslain 18 §:ssä säädetään hyvästä tiedonhallintatavasta. Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen tulee hyvän tiedonhallintatavan luomiseksi ja toteuttamiseksi muun ohella huolehtia asiakirjojen saatavuudesta. Viranomaisen tulee muun ohella pitää luetteloa käsiteltäviksi annetuista ja otetuista sekä ratkaistuista ja käsitellyistä asioista tai muutoin huolehtia siitä, että sen julkiset asiakirjat ovat vaivattomasti löydettävissä (1 kohta). Viranomaisen tulee myös huolehtia siitä, että sen palveluksessa olevilla on tarvittava tieto muun muassa käsiteltävien asiakirjojen julkisuudesta sekä tietojen antamisesta noudatettavasta menettelystä, samoin kuin siitä, että hyvän tiedonhallintatavan toteuttamiseksi annettujen säännösten, määräysten ja ohjeiden noudattamista valvotaan (5 kohta).

Arviointi ja johtopäätös

Käytettävissäni olevasta selvityksestä ilmenee, että kantelija oli esittänyt Lounais-Suomen poliisilaitokselle jo aikaisemmin samaa asiakokonaisuutta koskevia tiedusteluja/asiakirjapyyntöjä. Näissä olosuhteissa on joissain määrin ymmärrettävää, jos kantelijan 27.4.2017 lähettämän ” ’Case [kantelija]’ -asian [kantelija] aineistoa” koskevan viestin tarkoitus ja sisältö on jäänyt poliisilaitokselle epäselväksi. Kantelijalta olisi kuitenkin tullut pyytää tarvittaessa tarkennusta hänen pyyntöönsä.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Käytössäni olleen asiakirja-aineiston perusteella kantelijan asiakirjapyyntöön ei ollut Lounais-Suomen poliisilaitoksella reagoitu julkisuuslain 14 §:n edellyttämällä tavalla.

Julkisuuslain esitöissä on nimenomaisesti todettu, että lain 14 §:n 3 momentin ilmentämällä neuvontavelvollisuudella on pyritty parantamaan tiedon pyytäjän mahdollisuuksia päästä oikeuksiinsa. Jos virkamies kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on ilmoitettava se tiedon pyytäjälle. Kieltäytymisen syyn (esimerkiksi lain mukaan salassa pidettävät asiakirjat) tulee perustua lakiin ja tiedon pyytäjälle on annettava selkeä tieto mahdollisuudesta saattaa asiakirjapyyntöä koskeva asia viranomaisen valituskelpoisella päätöksellä ratkaistavaksi.

Toimenpiteet

Saatan vastaisen varalle Lounais-Suomen poliisilaitoksen tietoon edellä asiakirjapyyntöjen asianmukaisesta käsittelystä esittämäni. Tässä tarkoituksessa lähetän päätöksestäni jäljennöksen Lounais-Suomen poliisilaitoksen päällikölle. Lähetän päätöksen tiedoksi myös Poliisihallitukselle.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Petri Rouhiainen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
